

MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS,
OPGERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927.

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan:

G. D. DUURSMA
Achter de Hoven 114 bis.
LEEUWARDEN.

Redactie:

G. D. DUURSMA.

Girorekening
No. 133550 - DEN HAAG

Alle correspondentie te
richten aan het Secretariaat

Adres:
Mej. J. J. E. v. d. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80.
DEN HAAG.

Bestuur: CHR. DE RINGH. *Voorzitter.* Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. d. THOORN. *Secretaresse.* den Haag; CHR. F. W. SLIJPER. *Penningmeester.* den Haag. Willem van Outhoornstraat 2; G. D. DUURSMA. Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; A. F. H. BUINING. Hohorst, Hamersveld, waarn. *Bestuurslid.*

ECHINOCACTUS REICHEI. K S c h u m.

Met opzet gebruik ik hier den algemeenen naam *Echinocactus Reichei*, daar over den naam van deze plant den laatsten tijd veel te doen is geweest, Een interessante verhandeling hierover vindt men in *Beiträge zur Sukkulantenkunde und, Pflege*, 1938, deel 1 van de hand van de Heeren Dölz en Werdermann, waaraan het onderstaande ontleend is.

Reeds langen tijd koesterde men twijfel of de, in onze verzamelingen *als Etus Reichei* aanwezige plant, wel de echte *Reichei* was, een plant door K. S c h u m a n n beschreven.

Hier volgt een beschrijving van onze *Etus Reichei*, welke door H e e s e is gegeven, Lichaam kort cilindrisch, mat groen, aan de basis grauw wordend, ingedrukt, voorzien van kort geelachtig wit vilt, 34 zeer vlakke ribben, die hij den top in elkaar overgaan, later recht, gedeeltelijk golvend verloopend met duidelijke ruimte tusschen de ribben, De ribben zijn opgelost in kleine tepelvormige knobbels, welke elkaar eerst bijna raken en eerst vrijwel rond zijn, doch later vlak worden en elkaar raken. De areolen liggen 2 mM. van elkaar en zijn bij den nieuwen groei met bruingeel vilt bezet, doch ze worden spoedig kaal. Doorns 8 tot 10 in getal, waarvan 6 duidelijk ontwikkeld, alle randdoorns, welke paarsgewijze naar links en rechts loopen en kromgebogen liggen over de tepels, aan de basis verdikt, bij den nieuwen groei voor een derde deel roodbruin, voor de rest geelwit, spoedig grauw wordend.

De bloemen ontstaan ter zijde van het bovenste deel van het

plantenlichaam en ontspringen aan het bovineinde der areolen. Zij zijn reukeloos, 3.5 CM lang en 4 tot 4.5 CM breed en trechtervormig. De korte bloembuis is bedekt met langzaam grooter wordende, zeer smalle en lange, spits toeloopende zwartbruine schubben uit welke oksels rijkelijk grauwbrowne, fijn gekrulde wol komt. die het vruchtbeginsel geheel en de bloembuis gedeeltelijk omhult.

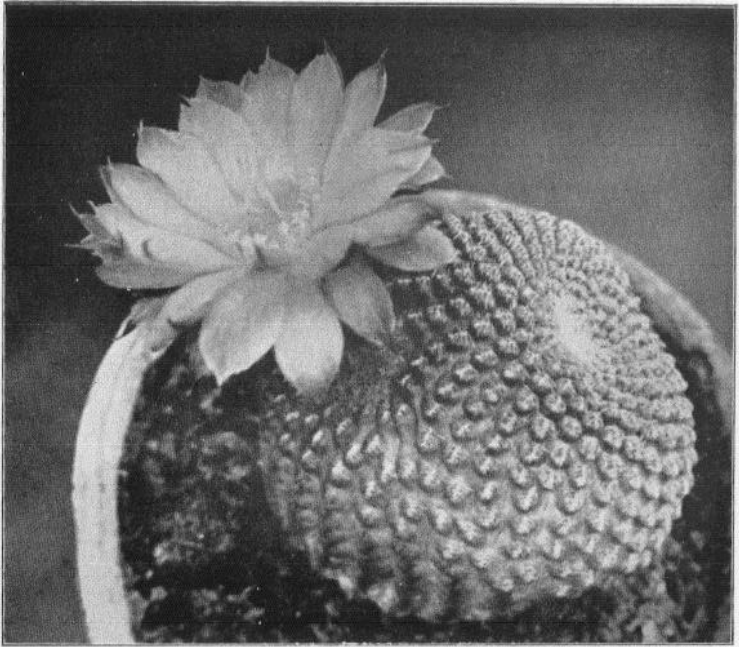
Etus Reichei.

Foto C. L. Harders.

De schubben gaan langzaam over in de bloembladeren, waarvan de buitenste ook nog wol in de oksels vertoonen. Het is dus zeer opmerkelijk, dat op het vruchtbeginsel en op de bloembuis geen harde haren voorkomen. De buitenste bloembladeren zijn van buiten en aan de randen geel, voor de rest bruinrood, in het midden bruinachtig, het bovenste deel van de binnenzijde is roodachtig met licht blauwen glans. De binnenste bloembladeren zijn aan de basis smal

en witachtig, naar boven breder wordend tot 8 mM. breed en breder dan de buitenste bloembladeren, geel tot goudgeel gekleurd. aan het bovineinde roodachtig geaderd. Alle bloemblaadjes zijn zijdeachtig glanzend en gedeeltelijk als met stofgoud bedekt, eindigend in een ongeveer 1 mM. lange, roodachtige, licht gebogen punt.

De meeldraden zijn deels op het ondereinde van de binnenste bloemblaadjes en deels op de bloemkeel geplaatst, doch verheffen zich alle op gelijke hoogte tot op de helft van de bloem, Zij zijn talrijk en witachtig, de helmknoppen zijn geelwit. Stijl 1/2 mM. dik,

ELs Reichei.

Foto C. L. Harders.

witachtig, de stempel bestaat uit 9 witachtige 3 mM. lange, licht gebogen draden, welke over de helmknoppen gespreid liggen.

De kleuren der bloem loopen zóó in elkaar over, dat de indruk daarvan geelrood is. De kleur is zeer levendig en wordt sterk verhoogd door den zijdeachtigen glans.

Uit deze beschrijving blijkt duidelijk, dat wij hier met een *Lobelia* te doen hebben, voornamelijk wijzen hierop de wollige buis en vruchtbeginsel en het ontbreken van harde stekelige haren,

de levendige kleuren der bloemen, welke alle *Lobivia's* vertoonen, evenals het ontstaan der knoppen uit oudere areolen en bovendien de eigenschap, dat oudere planten spruiten vormen op het plantenlichaam en niet alleen aan de basis van de plant. Eerst meende D ö l z met een nog niet beschreven *Lobivia* te doen te hebben, doch later vond W e r d e r m a n n, dat de plant, die in 1921 door S p e g a z z i n i als *Echinocactus famatimensis* beschreven werd, vrijwel met bovenstaande beschrijving, vooral wat de bloemkenmerken betreft, overeenkwam. De plant was reeds in 1879 door H i e r o n y m u s en N i e d e r l e i n gevonden, doch werd pas in 1921 door S p e g a z z i n i beschreven, nadat deze haar in 1915 gevonden had in de rotsspleten van het Fatimagebergte op 2000 tot 3000 meter hoogte.

Van de Schumannsche *Echinocactus Reichei* bevindt zich in het Herbarium te Dahlem een gedroogde bloem. Deze is kort trechtervormig en van buiten aan het vruchtbeginsel en de bloembuis bedekt met zachte grauwe wol en met harde stekelige haren. Verder bevindt zich in hetzelfde museum een kopstuk in alcohol, waarbij de mammillaria-achtige tepels in duidelijke spiralen geplaatst zijn en de straalvormig geplaatste doorns aan de basis niet verdikt zijn. Deze kenmerken komen geheel overeen met de beschrijving, die K. S c h u m a n n van *Echinocactus Reichei* gaf.

Resumeerend komen wij dus tot het volgende:

1. De Schumannsche *Etus Reichei* is niet dezelfde als de *Etus Reichei* in onze verzamelingen. Van de Schumannsche soort is waarschijnlijk slechts één exemplaar ingevoerd en door S c h u r n a n n beschreven, welk exemplaar zich in het Herbarium te Dahlem bevindt. Deze plant is later ook niet meer terug gevonden, De vindplaats is niet nauwkeurig bekend, maar lag waarschijnlijk in het kustgebergte van Chili, tusschen Coquimbo en Caldera. De plant behoort in het systeem van Britton en Rose tot *Neoporteria* en moet dus voortaan *Neoporteria Reichei* (K. Sch.) Bckbg. heeten. B e r g e r vermeldde haar als *Notocactus*.
11. De in onze verzamelingen voorkomende Heesesche *Reichei* is afkomstig uit het Fatimagebergte in de provincie La Rioja in Argentinië en is identiek met de in 1879 door H i e r o n y m u s en N i e d e r l e i n gevonden en eerst in 1921 door S p e g a z z i n i als *Echinocactus famatimensis* beschreven plant. Zij moet dus voortaan *Lobivia famatimensis* heeten.

III. *De vele* in 1930-'31 als *Lobiviafamaticensis* ingevoerde planten, die ook onder dien naam zijn verspreid, dragen dien naam ten onrechte en moeten dus opnieuw benaamd worden,

Ik geloof echter niet, dat hiermede het laatste woord over *Echinocactus Reichei* gesproken is.

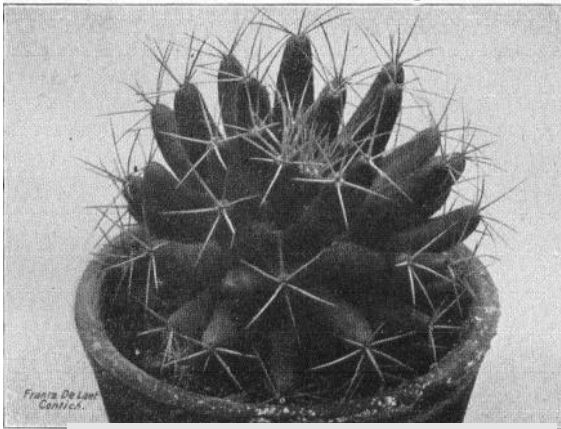
TH, DE HAAS.

DOLICHOTHELE LONGIMAMMA Br. et R.

Als *Mammillaria longimamma* P DC. is deze, in 1828 uit Centraal-Mexico ingevoerde tepelcactus overbekend. Ver voor onze

vereniging was opgericht, hebben wij te op verscheidene buitenlandsen in Friesland aangetroffen. Door de lange tepels is het een

sen planten bloeien dankbaar met 6 cm. groote, groenachtige gele bloemen. Deze *Mammillaria* mag, evenmin als vele andere oude

Dolichofhele longimamma Br. et R.

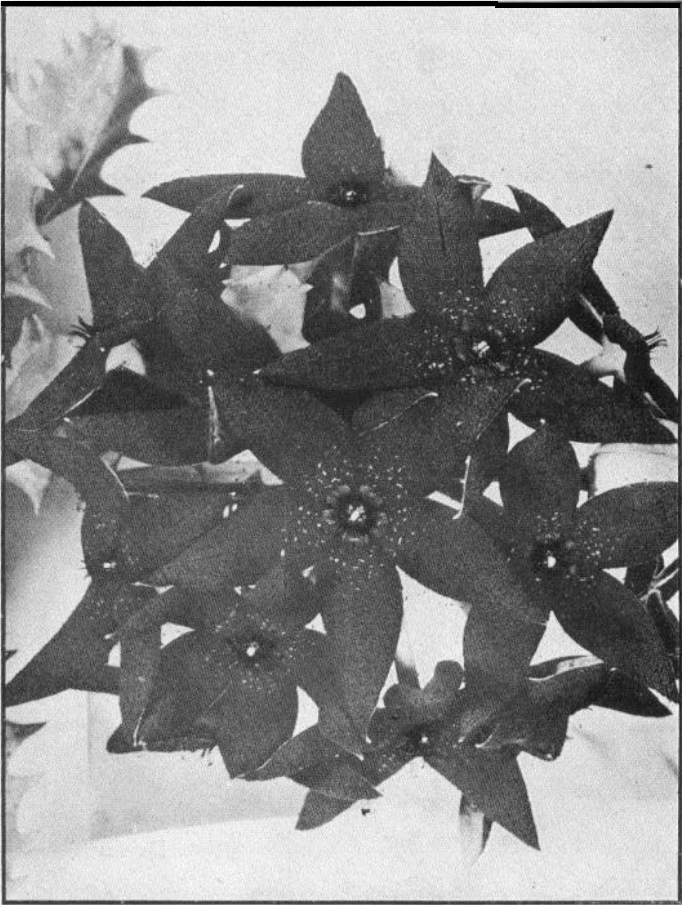
(Foto De Laer)

soorten, in geen enkele collectie ontbreken. Zij verlangt een min of meer kleihoudende aarde tamelijk veel vocht, althans in den zomer.

G. D . D

CARALLUMA NEBROWNII. Berger.

Het geslacht *Caralluma* werd in 1809 ingesteld door den Engelschen botanist *Robert Brown* en geldt als de stamvader van alle *Stapeliae*, daar het volkomen overeenstemt met *Frerea*, de oudste afstammeling van deze familie, alleen heeft *Frerea* nog bladeren en *Caralluma* niet,

Caralluma Nebrownii. Berger.

Foto White en Sloane.

Het verbreidingsgebied van *Caralluma* is zeer groot en beslaat 17 breedte graden. Een dozijn soorten komen voor in Britsch-Indië, een ander dozijn in Arabië en twee dozijn in de Kaap, met vertegen-

woordigers in bijna alle deelen van Afrika, benevens in Ceylon, Baluchistan, Afghanistan, Spanje en de Middellandsche-zee-eilanden, te zamen meer dan 100 soorten. Het is moeilijk een definitie te geven van het geslacht *Caralluma* daar de verschillen tusschen deze planten zeer uiteenloopen. Misschien voldoet beter de negatieve definitie, dat alle *Stapeliae*, die niet bij de 19 andere geslachten zijn ingedeeld, tot *Caralluma* behooren. Trouwens deze 19 geslachten verschillen slechts in onderdeelen van *Caralluma* (Zie *Succulenta* April 1938 blz. 61) .

Bij *Caralluma Nebrownii* staan de stammen in bosjes, ze zijn 15-18 cM. lang en 4 cM. dik, de tanden niet medegerekend, 4 hoekig, groen of grijsgroen, gemarmerd met roode vlekken. De tanden zijn 1.5-2 cM, lang met twee rudimentaire tandjes aan de zijden en een scherp kraakbeenigen top. Zij staan tot 3 cM. van elkaar. De bloemen ontstaan in groepen van 15 tot 30 stuks. De steel is 9 cM lang en onbehaard, de kelkblaadjes zijn 9. tot 10 mM. lang, ovaal lancetvormig, puntig en onbehaard. De bloemkroon is in knop ovaal, puntig, vijfhoekig, iets rood en geopend 9 tot 10 cM. in doorsnede, donker roodbruin tot zwartbruin, overdwars gegroefd en gerimpeld, geheel onbehaard. De slippen 35-42 mM. lang en 17 mM. breed zijn, ovaal lancetvormig, met een groef over het bovenste derde deel, licht gebogen aan de randen, maar niet geheel omgekruld, spaarzaam bedekt met zeer bewegelijke 4 mM. lange purpere haren. De buitencorona is 'bekervormig, de slippen 5 mM. breed, rechthoekig aan den top en verschillend getand, meer of minder gerimpeld aan de hoeken, bruin van kleur. De binnencoronaslippen zijn korter dan de meeldraden 4 mM. lang, sikkelvormig 'en achterover gebogen met 'een opgericht puntig tandje van 1.5 mM. lengte. welke een rugwaartsche verbinding vormt met de bochten tusschen de slippen van de buitencorona en bruin gekleurd is.

Caralluma Nebrownii werd in 1885 voor het eerst gevonden door Prof. H a n s S c h i n s in Ovamboland en pas 21 jaar later door B e r g e r benoemd ter eere van Dr. N. E. B r o w n. Later werd de plant in geheel tropisch Zuid-West-Afrika van Windhoek tot de Etoshavallei gevonden, Men onderscheidt twee variëteiten nl. *Car. Nebrownii* var. *pseudo Nebrownii*, Dinter en *Car. Nebrownii* var. *discolor*, Nel. Zij verschillen van den hoofdvorm voornamelijk in de kleur der bloemen. De eerste variëteit heeft gele vlekken op de bloemschijf, die bij de tweede geheel licht citroengeel van kleur is.

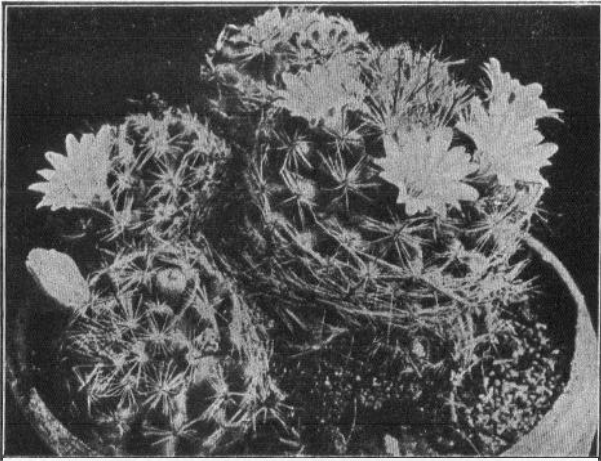
EEN DWERGJE,

(Mammillaria pygmaea Br. et R.)

Dit alleraardigste plantje werd in 1923 bij Quetétaro (Mexico) ontdekt, en door B r i t t o n en R o s e als *M. pygmaea* beschreven.

Na verwant aan de bekende *M. Wildii* bloeit zij overrijk met van buiten roodachtige, van binnen roomkleurige bloempjes.

Of de hier afgebeelde plant, afkomstig uit de collectie van firma D e L a e t, werkelijk de echte *pygmaea* is, betwijfelen wij. Denkelijk

Mammillaria pygmaea Br. et R.

(Foto De Laet.)

is dit een bastaard tusschen beide bovengenoemde soorten, Dit neemt echter niet weg, dat het een teer dankbaar plantje is, waard om meer gekweekt te worden.

G. D. D.

- -

HET LEEKENHOEKJE.

Correspondentie, die op deze rubriek betrekking heeft, zenden aan J. J. E. v a n d e n T h o o r n, Amalia v. Solmssfraat 80, Den Haag
NOGMAALS HET ZAAIEN.

In het vorige Leekenhoekje hoop ik aangetoond te hebben, dat het niet goed is verschillende soorten zaad in één bakje te zaaien, zooals vroeger wel eens werd aangeraden. De ervaren zaaiër zal nooit „gemengd” zaad bestellen. De min of meer vernuftige inrichtingen om kunstmatige bodemwarmte te verkrijgen met behulp van

petroleumlampjes, electriciteit of een bak heet water, hebben meestal het bezwaar, dat jonge plantjes en nog niet ontkiemd zaad van andere soorten het met dezelfde temperatuur en met dezelfde vochtigheid van de aarde en van de lucht moeten doen. Dit is een groot bezwaar, omdat de verschillende cactussoorten een ongelijken tijd noodig hebben, voordat ze ontkiemen en het eene zaad meer vocht verlangt dan het andere. Zaden met een harde zaadhuid moeten vochtiger gehouden worden dan zaden met een zachte zaadhuid, zooals de zaden van *Mammillaria's* en van *Astrophytum*.

Het is bekend, dat cactuszaden van dezelfde soort soms zeer ongelijk en onregelmatig opkomen. Wanneer dus de eerste plantjes verspeend zijn, is het verstandig de zaadpan nog eenigen tijd goed te verzorgen om de nakomertjes gelegenheid te geven, te ontkiemen. Hier volgen enkele soorten, die gemakkelijk en vlug kiemen. Het zaad van *Rebutia minuscula* ontkiemt zoodra het uit de vruchtjes op de aarde, is gevallen, het zaad van *Euphorbia* eveneens. *Astrophytum* en sommige *Mammillaria's*, waaronder *Coryphanta* kiemen onder gunstige omstandigheden, na drie of vier dagen. *Astrophytum* moet dadelijk na het ontkiemen lucht hebben. Evenmin als *Mesems* en sterk succulente *Crassula's*, zoqals *Crassula deceptrix*, verdragen pas geboren *Astrophytum*plantjes zoogenaamde gespannen lucht. *Ferocactus* ontkiemt na ongeveer zes dagen, de plantjes groeien de eerste jaren vlug. *Echinopsis* heeft acht dagen noodig, vooral de hybriden groeien vlug en goed; de meeste *Cereus*soorten ontkiemen na acht dagen, *Oreocereus Trollii* en *Celsianus* na zes dagen. Als jonge plantjes groeien deze laatste snel. Alle *Neomammillaria's* kiemen goed, doch enkele soorten, zooals *Heyderi* en *Karwinskiana* groeien slecht: zij moeten als jonge plant geënt worden. *Notocactus* en *Gymnocalycium* kiemen na een week, als jonge planten groeien zij zeer goed. *Opuntia*zaad heeft verscheiden maanden noodig, voordat het tot ontkieming komt. Bij alle soorten is het ontkiemen afhankelijk van warmte en vocht: het licht speelt een ondergeschikte rol. Bodemwarmte doet iets sneller ontkiemen.

Als alles naar wensch is gegaan en het zaaisel staat er goed bij, dan kan men soms op eens tot de onaangename ontdekking komen, dat de plantjes een voor een verdwijnen. Verschillende schimmels en algen hebben dit op hun geweten. Schimmels zijn meestal draadvormige planten, behoorend tot de zwammen. Het zijn parasieten, d.w.z. levend op levende stoffen of saprophieten, levend op doode

of rottende stoffen. Algen zijn planten, waarbij men evenmin als bij zwammen wortels, stengels of bladeren kan onderscheiden. Het zijn beide Cryptogamen of sporeplanten. Vele algen zijn zonder vergrootglas in 't geheel niet zichtbaar: wat bij schimmels ook het geval kan zijn. De algen, waar wij bij het zaaien last van hebben, zijn draadvormig, ze kunnen heele vliezen vormen, waaronder zij onze jonge plantjes verstikken. Treedt schimmel- of algenvorming in een zaadbakje op, dan is het raadzaam de plantjes dadelijk te verspenen, al zijn ze nog zoo klein, want het kwaad grijpt snel om zich heen. Zuivere aarde is bij het zaaien een eerste vereischte: een der leden, die schreef, dat hij zooveel pech had met het zaaien, had verganen turfmolm uit een kwekerstablet gebruikt, omdat men hem gezegd had, dat het zaad daarin zoo goed zou kiemen. Dat men zuiver water voor het gieten moet gebruiken spreekt vanzelf. Verstaat men de kunst van vroeg zaaien en zaait men op het eind van Februari of het begin van Maart, dan zal de aarde niet spoedig groen worden. De algengroei begint meestal in de tweede helft van Maart, hij is afhankelijk van zonnearmte en zonnelicht. Schimmels kunnen in eens den kop opsteken, als de aarde met schimmel is besmet en de temperatuur evenals de vochtigheidstoestand voor schimmelvorming gunstig is. Ook kunnen de zaden schimmelsporen met zich dragen. Het vruchtvliesch, waarin de zaden groeiden, kan, vooral als de vruchten lang aan de planten kleven, schimmelsporen bevatten, de verdorde bloemresten, die aan sommige vruchten blijven zitten eveneens. Het is daarom steeds verstandig de zaden voor het zaaien te wasschen in lauw water of nog beter in een oplossing van chinisol in water en wel 1 op 1000.

Chinosol wordt verkocht in tabletten van ~~1~~ 4 gram, men lost zulk een tablet op in een kwart liter water. Vliezige zaden, zooals die van *Stapelia*, *Hoodia*, *Gasteria*, *Haworthia* en *Aloë* zijn evenals de zaden van *Astrophytum*, waaraan het navelstrengetje blijft zitten, altijd besmet: deze zaden moeten dus gedesinfecteerd worden door hen gedurende een kwartier in een chinisoloplossing te leggen. Voor de overige zaden is het meestal voldoende hen in lauw water te wasschen en daarna te drogen, men moet oppassen zaden met een zachte zaadhuid niet te beschadigen. Bij het zaaien moet men er voor zorgen, dat de zaden niet op een hoopje komen te liggen en bij het verspenen de jonge plantjes niet te dicht bij elkaar plaatsen, alles ter voorkoming van schimmelvorming. Het bespuiten van de aarde met een chinisoloplossing heeft geen doel.

Vroeger gaf men voor het zaaien vaak een temperatuur aan van 30-38gr. omdat men bij deze temperatuur meestal geen last heeft van schimmelvorming of van algengroei, doch niet alle jonge zaailingen zijn bestand tegen zulk een groote warmte. Voor Mesemzaad o.a. is een temperatuur boven 30gr te hoog

Het zaaien in de kamer geeft over het algemeen minder risico dan het zaaien buiten in een bak, het ontkiemende zaad verdraagt groote temperatuursverschillen vaak heel slecht. Buiten heeft men alles in heviger mate, koude, vocht, warmte en zonneschijn, waardoor de kans op mislukking grooter wordt.

Voor het verspenen gebruiken we een licht grondmengsel, bestaande uit twee derde goed verteerde bladgrond en een derde zuiver scherp zand. In onze tijdschriften worden voor het verspenen verschillende tijdstippen aangegeven; voor cactussen o.a. na drie of vier weken, als zich de eerste doornbundeltjes vertoonen, maar niet alle jeugdige zaailingen hebben doornen.' De goede tijd voor verspenen wijzen de worteltjes van de plant aan, Kort na het ontkiemen hebben we fijne, donzige, witte worteltjes zien verschijnen, we hebben dan de neiging niet kunnen weerstaan op deze witte vlokjes wat aarde aan te brengen. Wanneer deze eerste fijne wortelharen gaan verdwijnen of verdwenen zijn, heeft zich de toekomstige hoofdwortel gevormd en daarmee is de goede tijd voor het verspenen aangebroken. Het vormen van den hoofdwortel vindt bij sommige succulenten pas na eenige weken plaats, we doen goed de plantjes tot zoo lang rustig te laten staan.

Jonge zaailingen moeten gedurende den geheelen zomer steeds matig vochtig gehouden worden en voor groote hitte en felle zonbestraling worden beschermd.

Leden, die over het kweken van succulenten uit zaad nog meer willen weten, verwijs ik naar een artikel van den Heer C. B. omme 1 j é in Succulenta 1931, Jan.-, Febr.- en Aprilnummer,

EEN OUDE BEKENDE.

(Notocactus Ottonis (Lem.) A. Berg.)

Een van de dankbaarste Echinocactussoorten is en blijft nog altijd **Notocactus Ottonis** (Lem.) A. Berg. Zij werd in 1827 voor het eerst beschreven en genoemd naar den bekenden cactuskenner Friedrich Otto, toen ter tijde een der steunpilaren van den botanischen tuin te Berlin-Dahlem.